

Να βάλουμε ψηλά τον πήχυ

Πηγή:	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	Σελ.:	1,8	Ημερομηνία έκδοσης:	06-07-2019
Επιφάνεια:	614.99 cm ²	Αρθρογράφος:		Κυκλοφορία:	14860
Θέματα:	IOBE				

ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ

Να βάλουμε ψηλά τον πήχυ

Οι Δημήτρης Βαγιανός, Νίκος Βέττας και Κώστας Μεγήρ, επιμελητές (μαζί με τον Χριστόφορο Πισσαρίδη) του βιβλίου «Πέρα από τη λιτότητα», γράφουν στην «Κ» για τις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες που πρέπει να θέσει η νέα κυβέρνηση για να απογειωθεί η ελληνική οικονομία. Σελ. 8

ΑΠΟΨΗ

Ο πήχυς να τεθεί ψηλά

Τον **ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΑΓΙΑΝΟΥ**, **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ** και **ΚΑΤΣΤΑ ΜΕΓΗΡ***

Η ελληνική οικονομία μίπηκε σε περιδίνηση πριν από δέκα χρόνια, γιατί τα υψηλά εισοδήματά της ήταν δυσανάλογα με τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της. Επιλογές πολιτικής κατά τα λίγα χρόνια πριν και μετά την έναρξη της κρίσης ενέτειναν το πρόβλημα, κυρίως γιατί προσπάθησαν να κρύψουν το βάθος του. Σήμερα, με τα βασικά ελλείμματα να έχουν σταδιακά εξαλειφθεί, η οικονομία αναζητεί ακόμη δυναμική ανάπτυξη.

Η προσδοκώμενη διαφοροποίηση της οικονομικής πολιτικής από την επόμενη κυβέρνηση δημιουργεί θετικές προοπτικές. Οι αναμενόμενες κύριες προτεραιότητες είναι η μείωση των φόρων, ένα ευνοϊκότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, μικρότερο ρυθμιστικό βάρος, και ένας πιο αποτελεσματικός δημόσιος τομέας. Σημαντική πρόοδος σε αυτούς τους τομείς θα ενισχύσει την οικονομία. Ήδη, η δραστική μείωση του κόστους χρηματοδότησης προεξοφλεί αλλά και υποβοηθά τις προοπτικές.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, όμως, δεν επαρκούν οριακές παρεμβάσεις στην επιφάνεια, αλλά απαιτούνται ουσιαστικές και ενίοτε δύσκολες αλλαγές στη δομή της οικονομίας. Η βαθιά κρίση δεν έγινε, δυστυχώς, ευκαιρία για να

πραγματοποιηθούν πολλές από τις αλλαγές αυτές. Αυτό ακριβώς είναι το ζητούμενο για το αμέσως επόμενο διάστημα.

Ασφαλώς, ο εξορθολογισμός της δομής των δημόσιων εσόδων και δαπανών πρέπει να είναι κέντρο των παρεμβάσεων. Όσοι σήμερα εργάζονται και επιχειρούν με διαφάνεια επιβαρύνονται υπερβολικά. Η μείωση των φορολογικών συντελεστών, όμως, δεν μπορεί να είναι καθολική γιατί θα οδηγούσε σε δημοσιονομικό εκτροχιασμό. Περιθώριο για μείωση δαπανών υπάρχει, όμως και τομείς που οι δαπάνες πρέπει να αυξηθούν, όπως οι δημόσιες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και υποδομές. Η μείωση των φορολογικών συντελεστών πρέπει να εστιαστεί στην ενίσχυση των κινήτρων για παραγωγή και αποταμίευση και όχι στην κατανάλωση. Χαμηλότεροι συντελεστές, λοιπόν, πρέπει να ισχύουν κατά προτεραιότητα στα εισοδήματα.

Αν η φορολογία στα εισοδήματα γίνει πιο απλή και ανεξάρτητη από την πηγή τους, και πολλές από τις εξαιρέσεις καταργηθούν, πολύ χαμηλότεροι συντελεστές θα απέφερναν τα ίδια έσοδα στα κρατικά ταμεία, ενισχύοντας την ανάπτυξη και χρηματοδοτώντας και ελάχιστα εγγυημένο εισόδημα για τους ασθενέστερους. Σήμερα, οι φόροι πληρώνονται από μικρό ποσοστό του πληθυσμού, πολύ μικρότερο από τον μέσον όρο της Ευρώπης. Όσο

Η μείωση των φόρων στο εισόδημα θα πρέπει να συνοδευτεί από μετάβαση σε ένα σύγχρονο ασφαλιστικό σύστημα.

η φορολογική βάση είναι μικρή, οι φορολογικοί συντελεστές είναι υψηλοί, αποθαρρύνοντας την παραγωγική δραστηριότητα και τη φορολογική συμμόρφωση, σε έναν φαύλο κύκλο. Η μετατόπιση του σχετικού φορολογικού βάρους από το εισόδημα στην κατανάλωση, αν γίνει προσεκτικά, μπορεί να διευρύνει τη βάση χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στην κατανομή του εισοδήματος.

Η μείωση των φορολογικών συντελεστών στο εισόδημα θα πρέπει να συνοδεύεται από σταδιακή μετάβαση σε ένα σύγχρονο ασφαλιστικό σύστημα. Με το υπάρχον, πλήρως διανεμητικό σύστημα, οι εισφορές έχουν μικρή σχέση με τις μελλοντικές συντάξεις, ιδιαίτερα μετά τις οριζόντιες περικοπές, και επομένως αντιμετωπίζονται από τους εργαζομένους ως επιπλέον φόρος και όχι ως αποταμίευση που τους ανήκει. Οι εισφορές στο υπάρχον σύστημα, που στηρίζουν το αναδιανεμητικό σκέλος του, θα πρέπει να μειωθούν ώστε να υπάρχουν και εισφορές σε

προσωπικούς συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς, με κίνητρα για αποταμίευση και ενίσχυση της εργασίας, ιδίως της νέας γενιάς.

Παράλληλα, απαιτούνται ριζικές παρεμβάσεις στον δημόσιο τομέα. Η ψηφιοποίηση, η διασύνδεση των υπηρεσιών και η αξιολόγηση είναι σημαντικά βήματα. Τα αποτελέσματα, όμως, θα είναι πενιχρά αν αυτές οι αλλαγές δεν συνοδευθούν από μια πολύ βαθύτερη: τον διαχωρισμό της δημόσιας διοίκησης από το πολιτικό σύστημα και την εκάστοτε κυβέρνηση. Ο διαχωρισμός αυτός απαιτεί δραστικές αλλαγές στη διαδικασία διορισμού και προαγωγής των δημοσίων υπαλλήλων και ιδιαίτερα των υψηλόβαθμων, όπως και τη σταδιακή κατάργηση των μετακλήτων.

Αλλαγές προς αυτή την κατεύθυνση είναι πολιτικά δύσκολες, αλλά αποτελούν προϋπόθεση για την αξιοπιστία του συστήματος αξιολόγησης, όπως και τη μείωση της διαφθοράς και γραφειοκρατίας, που είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Μια νέα φιλοσοφία για τη λειτουργία του κράτους είναι αναγκαία για την πρόσληψη μακροπρόθεσμων επενδύσεων αλλά και για να υποβοηθηθεί η στροφή της οικονομίας από εσωστρεφείς και άτυπες δραστηριότητες σε εξωστρεφείς επιχειρηματικότητας.

Η ανεξαρτησία στη δημόσια διοίκηση θα πρέπει να συνοδεύεται από περισσότερη ανεξαρτησία και λογοδοσία των μονάδων του ευρύτερου

δημόσιου τομέα. Ειδικότερα, στο σύστημα εκπαίδευσης το ασφυκτικό κρατικό πλαίσιο δεν συναντάται σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες και είναι βασικός λόγος για το διευρυνόμενο χάσμα με την Ευρώπη, το οποίο υπονομεύει τις προοπτικές της νέας γενιάς. Αναμόρφωση της Δικαιοσύνης και του δικαίου που διέπει τη διοίκηση και τις επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να αποτελέσει προτεραιότητα για τη νέα κυβέρνηση.

Ο πήχυς πρέπει να τεθεί ψηλά. Η ελληνική οικονομία δεν υστερεί μόνο στο επίπεδο επενδύσεων, καινοτομίας, παραγωγικότητας και επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Υστερεί επίσης στη στήριξη των αδύναμων νοικοκυριών και της νέας οικογένειας, στην κοινωνική κινητικότητα, στην αμοιβή των γυναικών, στην ποιότητα των υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης και στην προστασία του περιβάλλοντος. Κοινή μήτρα των παθογενειών είναι ένας αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας, η μη ανταγωνιστική λειτουργία αγορών και η νοσηρή σχέση ανάμεσα στα δύο.

Κατά τη μακρά διάρκεια της κρίσης κυριάρχησαν τρεις παρεξηγήσεις:

Πρώτον, πως το μόνο πρόβλημα ήταν το δημόσιο χρέος και πως έφταναν κινήσεις των εταίρων και δανειστών για να επιστρέψει η κοινωνικότητα, ενώ πραγματικές αλλαγές στη χώρα δεν ήταν απαραίτητες. Σήμερα, είναι σαφές πως οι συνεχιζόμενες μεταρρυθμίσεις είναι

συμπληρωματικές και όχι ανταγωνιστικές με ρυθμίσεις για το χρέος.

Δεύτερον, πως το άνοιγμα των αγορών και ο εκσυγχρονισμός του Δημοσίου θα έβλαπτε το κοινωνικό κράτος. Ισχύει ακριβώς το αντίθετο, ότι αυτά πρέπει να λειτουργήσουν μαζί, όπως στη μεγάλη πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών.

Τρίτον, πως τελικά οι χώρες δεν αλλάζουν και όσοι προωθούν μεταρρυθμίσεις ματαιοπονούν. Όμως, οι οικονομίες μπορούν να αλλάξουν, στη βάση αξιοπιστίας πολιτικής. Η Πορτογαλία βγήκε από τα προγράμματα με ισχυρότερη δυναμική, η Ισπανία γίνεται περισσότερο ανταγωνιστική από την Ιταλία, χώρες της Ανατολικής Ευρώπης συγκλίνουν γρήγορα. Η Ελλάδα προς το παρόν καταγράφεται ως ασθενής περίπτωση, μια χώρα που δεν πλησιάζει τις πραγματικές δυνατότητές της.

Βέβαια, οι οικονομίες δεν αλλάζουν από τη μια μέρα στην άλλη. Ακριβώς όμως γι' αυτό, οι αποφάσεις οικονομικής πολιτικής πρέπει να είναι άμεσες και αξιόπιστες. Η ανάπτυξη στα επόμενα χρόνια για την ελληνική οικονομία, μπορεί να είναι ισχυρή, αλλά μόνο υπό όρους. Το παράθυρο ευκαιρίας δεν πρέπει να χαθεί.

* Ο κ. Δ. Βαγιάνος είναι καθηγητής στο London School of Economics, ο κ. Ν. Βέπτας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής στο ΟΠΑ και ο κ. Κ. Μεγίρ είναι καθηγητής στο Yale.